

תורתך שאלתי

עיון בפרשיות השבוע בדרך שאלות ותשובות

גליון מס' 263 - לפרשת וירא

שואלים על השולחן

שאלת פתיחה ללימוד משפחת

יִשְׁכֶּם אֲבָרְהָם בְּבֶקֶר

מדוע ראה אברהם אבינו צורך להשכים קום, ולא המתין לשעה רגילה לצאת לעקידה?

- **מדרש רבה:** "אמר רשב": אהבה מקלקלת את השורה דכתיב 'יִשְׁכֶּם אֲבָרְהָם בְּבֶקֶר' ולא היה לו עבדים? אלא אהבה מקלקלת את השורה. מהתרגשות הזדרז, ואף פעל בעצמו, ללא סיוע אנשיו.
- **מדרש תנחומא:** "ולמה 'בְּבֶקֶר'?" אמר: שמא שרה תחזור בדיבורה ולא תניחני, אקום בהשכמה, קודם שתקום היא".
- **אברבנאל** ביאר שביקש לפעול בצנעא, שלא יעורר את תשומת לב אנשיו ואנשי העיר שיעכבו בעדו.

מסקנות יישומיות לחיים:

1. **זריזים מקדימים, כוח האהבה.** ההשכמה בבוקר לפעולות חסד וקדושה משקפת להט פנימי, שגובר על כל עצלות ושגרה.
2. **רגישות ושמירת שלום בית.** גם בעת מסירות נפש, אברהם ער לרחשי הלב של שרה אשתו ולצער שיכול להיגרם לה.
3. **ברכה בצנעה.** רוב המשימות המורכבות נעשות הרחק מעיני הציבור. ככל שהפעולה פנימית ופחות מוחצנת, מתרבה הברכה וההצלחה.

הלימוד בגיליון מוקדש להצלחת התורם ובני משפחתו בחינוך, יראת שמים, פרנסה, ובריאות

יִקַּח חֲמָאָה... וַיֵּתֵן... וְהוּא

עֲמִיד עֲלֵיהֶם (יח, ח)

מדוע טרח אברהם לשרת את האורחים בעצמו, וכמעט שלא נעזר באנשי ביתו? הרמב"ן מבאר ש'הכנסת אורחים' היתה כה חביבה ויקרה לליבו, שבחר לקיימה בגופו ובזריזות יתרה, אף שהיה חלוש וכאוב ביום השלישי למילתו, ללמדנו מעלת 'מצוה בו יותר מבשלוחו'. לעומתו, האברבנאל מדגיש את מידת הרגישות והחמלה: אנשי ביתו החלימו גם הם מברית המילה, ואברהם חס על כאבם ונמנע מלהטריחם. על אף שגם הוא סבל. 'מעשי ה' מוסיף שאברהם התרפא, משנרתם לאירוח במסירות.

וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם נָרִשׁ הָאָמָה

הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ (כא, י)

מדוע שרה כינתה את הגר וישמעאל "הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ", ונמנעה מלהזכירם בשמותיהם?

- שרה לא נקבה בשמותיהם, כדי להגדיר מחדש את מעמדם הרוחני והחינוכי.
- * **הרמב"ן** מבאר שהדגישה שרה שהגר נותרה במעמד שפחה, וישמעאל בנה ולא שותף שווה ערך לירשת אברהם
 - * **ה'כלי יקר'** מוסיף ששרה זיהתה בהתנהגות ישמעאל את השפעותיה הקלוקלות של תרבות מצרים, וחששה שיצחק יושפע ממעשיו.
 - * **רש"י הירש** מדגיש ששרה, שבעצמה קירבה בעבר את הגר לביתה, הבינה כעת שחיים משותפים מסכנים את עתיד המשפחה. כדי לגונן על טהרת בית אברהם, ראתה צורך להעמיד מחיצה ברורה ולהרחיקם.

הגליון מוקדש

לע"נ ר' יהודה אריה
ב"ר הרה"ג אברהם
זללה"ה

קַח נָא אֶת בְּנִי... וְהַעֲלֵהוּ

שָׁם לְעֹלָה (כב, א)

מדוע נקרא ניסיון ה'עקידה' בשם זה, הרי הקשירה היתה רק 'הכשר מצווה' והכנה, ואילו עיקר הניסיון ומסירות הנפש היו הנחתו במזבח והרמת מאכלת לשוחטו? ביאר ר' משה שטרנבוך שב"עקידה" התגלתה השתוקקותו המופלאה של יצחק אבינו לקיים את רצון קונו. חז"ל מתארים איך יצחק הפציר באביו: "בשעה שבא אברהם לשחוט את יצחק, אמר לו יצחק: אבא, אוסרני ידי ורגלי מפני שהנפש חצופה היא וכשאראה את המאכלת שמא אזדעזע ויפסל הקרבן, בבקשה ממך אל תעש בי מום". יצחק לא הסתפק בקבלת הדין, אלא השתוקק להיעקד בשמחה ובשלמות, ודאג ביוזמתו שהקרבן ייעשה בהידור גמור. המעשה נקרא "עקידה" ללמדנו שהמעלה אינה רק בציות כדי לצאת ידי חובה, אלא בדקדוק ובשמחה שבקיום המצווה.

יִקַּח נָא מִעֵט מִיָּם

יח, ד) **מדוע הנביל את הצעתו רק ל'מעט מים'?**

רד"ק: אברהם נתן את המים ע"י שליח וחס על טרחת עבדיו, שלא להכביד עליהם מעבר לנדרש. אך כשטרח בעצמו, נהג ברוחב לב ובעין יפה ("וְאֶקְחָה פֶּת לָהֶם").

אור החיים: אברהם ביקש לשוות לאירוח אוירה קלה ונעימה. כדי שהאורחים ירגישו בנוח ולא יחושו שמטריחים ומכבידים על מארחם.

הנצי"ב מוולוז'ין: אברהם התאים את ההצעה לאופי הביקור: שהיה קצרה להתרעננות ולסעודה בדרך, ללא לינה, אינה מצריכה שטיפה מרובה, ודי לה במעט מים.

כבדהו' מול 'חשדהו'

ואל הבקר רץ אברהם, ויקח בו בקר רה וטוב,

ויתן אל הנער וימיהר לעשות אתו (יח, ז)

מספרים על אדם נכבד, שנחשד במעשה שאינו הגון. החשד הלך והכביד והחליטו להתייעץ עם האדמו"ר מגור, ה'פני מנחם', כיצד ראוי לנהוג עמו, כשמואל עיניהם עומד המאמר המפורסם: **'כבדהו וחשדהו'**.

האיר האדמו"ר את עיניהם והשיב: אברהם אבינו, עמוד החסד לימד אותנו אורחות חיים, **כיצד יש לנהוג גם עם מי שנתון תחת עונת חשד**. אורחיו נחשדו בעיניו כערביים, המשתחוים לאבק רגליהם. **בשל חשד זה נקט זהירות** ואמר: **"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם"**. לעומת זאת, כשאירח אותם פתח את ידו ברוחב לב: **לש עוגות סולת** נקיה, רץ אל הבקר להכין בעבורם 3 לשונות בחרדל ועוד. מכאן לומדים הוראה ברורה, כיצד יש לנהוג: **כשבאים לקיים 'חשדהו' - די במידה מועטה ובמשנה זהירות, אך כשניגשים ל'כבדהו' - יש לנהוג בעין יפה ובמידה מרובה**.

ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב

מדוע אבימלך הציע לאברהם אבינו הצעה כה (כ, טו)

נדיבה ומזמינה להתיישב בארצו?

- * **בפסיקתא זוטרתא** מבאר שאבימלך הכיר במעלתו של אברהם וחפץ בקרבתו ובזכות שכנותו של הצדיק.
- * **רש"י** מדגיש את ההבדל בינו לבין פרעה: אבימלך לא חשש משחיתות מוסרית של בני עמו, שכן לא היו שטופי זימה כמצרים.
- * **הרד"ק** ראה בהצעה מעשה של פיוס והבעת כבוד.
- * **אך הנצי"ב מוולוז'ין** מבאר שהיתה זו עצה זהירה. אבימלך רמז לו להעדיף את ערי הפרבר השקטות בקצה הממלכה, הרחק מרוב העם, כדי להרחיק את העם מניסיון ומכשול.

ויקרא אברהם את שם בנו... יצחק (כא, ג)

מתי אברהם קרא לו שם?

- * **אברבנאל** לומד מסמיכות הפסוקים שקריאת השם התקיימה ביום השמיני עם ברית המילה ("וימל... כְּאִשֶּׁר צִוָּה אֱתוֹ").
- * לעומתו, **המלבי"ם** מבאר שאברהם קרא לו 'יצחק' מיד ברגע הלידה, כפי שנצטוו מראש: **'ויקראת את שמו יצחק'**.

ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה

לי עֲדָנָה ואדני זקן (יח, יב)

כיצד יתכן ששרה אמנו צחקה למשמע דברי המלאך, וכי לא ידעה על הבטחת הקב"ה לאברהם?

הרמב"ן מבאר ששרה אכן לא ידעה על הבטחה. אברהם לא סיפר לה, הוא המתין שהקב"ה יצווה לגלות לה, או שיבשר לה בעצמו. סיבה נוספת, **מרוב זריזותו ונאמנותו לקיים מיד את מצוות ברית המילה, היה טרוד**. לאחר מכן נחלש וישב כואב בפתח האוהל, וטרם שהספיק להודיעה, כבר הגיעו המלאכים והשמיעו באוזניה את הבטחה.

השאלות והתשובות מתוך ספרי 'תורתך שאלתי'

לימוד פרשיות התורה בדרך שאלות ותשובות

ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם

החמור ואני והנער נלכה (כב, ה)

מדוע השאיר אברהם את נעריו ואת החמור

למרגלות הר המוריה?

- * **מדרש רבה (נו, ב):** "אמר ליצחק: בני, רואה את מה שאני רואה? אמר לו: הין, אמר לשני נערי: רואים אתם מה שאני רואה? אמרו לו: לאו, אמר: הואיל וחמור אינו רואה ואתם אין אתם רואים, שבו לכם פה עם החמור."
- * **מדרש שכל טוב:** "בריוחוק י"ב מיל נהג כבוד במקום הקודש, שאין דרך כבוד להיכנס במקום שכינה עם בהמה טמאה."
- * **ה'בכור שור'** מסביר שאברהם חשש שהנערים ירחמו על יצחק וימנעוהו מלשחוט אותו.
- * **ה'אברבנאל'** מבאר שההר היה תלול מכדי שהחמור יוכל לעלות בו, וכדי שלא ייטרף בידי חיות רעות בהיותו לבדו, הפקיד אברהם את נעריו לשמור עליו למטה.

פרשה עם ערך

מעוניינים ברעיונות חינוכיים

מפרשת השבוע?

שלחו את המילה 'רעיון' למייל

Office@shaalti.co.il

באמת לומדים אותה!

סדרת הספרים שתהפוך את לימוד פרשת השבוע לחוויה משפחית מרתקת

בא להעשיר את השיח התורני בשולחן שבת עם כל המשפחה

המענה המקיף לשאלות הפרשה

השנה לא רק עוברים על הפרשה

להזמנות: 052-9453811 | 058-3213811 | shaalti.co.il